

KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK, TANULÓK

Pedagógiai elvek

- Hatékony és azonnali segítség nyújtása a gyermeknek, a családnak.
- A személyes kapcsolatok, személyesség, a közösség biztosítása.
- Az általánosan elfogadott emberi értékek megszilárdítása az iskola falain belül.

Kiemelt nevelési cél

- társadalmi leszakadás megakadályozása
- tehetséggondozás

A pedagógia feladata: biztosítani a leghatékonyabb személyiségfejlődés elősegítését.

A gyermek megkapja azokat a lehetőségeket, amelyek szükségesek, hogy tudásának, képességének megfelelően fejlődjön.

Feladatok:

- Hátránykompenzáció: a rászoruló tanulók sikeres iskolai pályafutásának segítése, alkalmassá kell tenni arra, hogy felismerje szükségleteit és segítsen magán, ráébreszteni arra hogyan tudna jobban, hatékonyabban élni képességeivel, lehetőségeivel.
- Pedagógiai kultúra fejlesztése

Speciális beavatkozás, fejlesztés, pótló, korrigáló, helyettesítő nevelés. Megértő, elfogadó nevelői attitűd, pedagógiai optimizmus kialakítása.

- Egyénre szabott nevelés és követelményrendszer kialakítása.

KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK

1. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK

Intézményünk az alapító okirat alapján sajátos nevelési igényű gyermekek fogadását vállalja. Befogadott tanítványaink mentálisan ép, mozgásszervi, érzékszervi gyermekek tanulók, autizmus-spektrumzavarokban szenvedő tanulók, valamint egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő (BTM) gyermekek, tanulók.

Alapelveink:

Minden gyermek egyedi utat jár be.

Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek fejlődésbeli eltéréseik minőségben és időben különbözőek.

Fejlődésbeli sajátosságaik miatt egyes képességek módosulnak.

Egyéni képességeikhez mérten határozzuk meg a pedagógiai szükségleteket.

Együttnevelési célunk:

A gyermekek, a tanulók társadalmi integrációjának elősegítése.

Az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésére: egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció.

A gyermekek, tanulók önállóságra nevelésével, az egyéni adottságok, esetleges korlátok ismeretével a képességek lehetőség szerinti legteljesebb mértékű kibontakoztatása.

A hátrányos helyzettel való tudatos szembenézés. Tehetségfejlesztés.

Feladatunk:

Az intézmény alkalmassá tétele a különleges gondozás ellátására, különleges bánásmód alkalmazására.

A gyermekek megfelelő elhelyezése a szakértői bizottság szakvéleménye alapján.

A gyermekek közösségbe kerülése az új környezet, emberek megismerésével, elfogadásával valamint az alkalmazkodás elősegítésével történjen.

A gyermekek iskolába lépésüktől kezdődően elfogadó, befogadó közösségi szemléletének kialakítása, ami hatást gyakorol gyermekek, tanulók mikrokozmoszára.

A család az iskola és diákok közötti együttműködésének, összhangjának megteremtése.

Eszközeink:

az iskola nevelő és alkalmazotti testülete tudatos és elkötelezett integrációs program megvalósítását vállalta.

Tárgyi eszközök rendelkezésre állnak illetve pályázat útján fejlesztjük.

Eljárásaink:

Az Alapító Okiratban rögzített SNI (sajátos nevelési igényű) kategóriába tartozó gyermekek fejlesztése, a team-munkában dolgozó megfelelő felkészültségű szakemberek hosszú távú és szorosan egymásra épülő együttműködésével valósul meg.

A napirend kialakítása a túlterhelés, túlzott kifáradás elkerülésével történik.

Az optimális terhelés megállapítása szakember segítségével.

A gyermek alapos ismerete, a család, a pedagógus megfigyelései, tapasztalatai felhasználásával.

Egyéni képesség szerinti nagyobb mértékű differenciálás, motiválás kiemelt szerepe.

Nyitott tanítási- tanulási folyamat alkalmazása.

A személyiségfejlesztés- és közösségfejlesztés feladatai.

- reális énkép kialakítása, önbizalom erősítése
- érdeklődés felkeltése, motiváció
- eredményes problémamegoldó viselkedés kialakítása
- a gyermekekben rejlő lehetőségek kibontakoztatása
- reális jövőkép kialakítása
- önálló életvitelre, életvezetésre való felkészítés
- önismereten alapuló pályaorientáció
- jogi lehetőségek és érdekvédelmi szervezetek megismertetése

A személyiség- és közösségfejlődés mércéi:

- önállósodás
- függetlenné válás

- emóciók befogadása és közvetítése
- adekvát, adaptív viselkedés
- szociális adaptáció
- sokoldalú érdeklődési és tevékenységi kör kialakulása

A sikeres integráció feltételei:

- az intézmény befogadó attitűdje,
- hatékony pedagógiai tevékenység
- a különleges gondozáshoz szükséges környezeti, tárgyi és személyi feltételek biztosítása.
- a Módszertani Központtal történő együttműködés, az együttműködési szerződés alapján.

Az együttnevelési tanulási-tanítási folyamat elvei:

A sérült gyermekek befogadásával, a vele való együttélés tapasztalatai a szocializációjában, személyiségében pozitív változást hoznak.

A gyermekközösségnek ismereteket nyújtunk az életkoruknak megfelelő szinten a közösségükbe belépő sajátos nevelési igényű gyermekekről: betegségéről, állapotáról, hogyan és mit lehet neki segíteni, miben nem szabad segíteni.

A sérült gyermeket a pozitívumain keresztül mutatjuk be ép társaiknak.

Az sajátos nevelési igényű gyermeknek megtaníthatjuk tapasztalat útján a kortárs közösségben élést, együttélést.

Megtaníthatjuk a reális önértékelésre, sérültségéből adódó lehetőségeinek és korlátainak fel- és elismertetésére, tehetségének kibontakoztatására.

Bevonjuk őket az iskolai programokba, közösségi életbe. Elősegítjük kommunikációjuk, társas viselkedésük, és szociális kapcsolataik fejlődését.

A megvalósulás kritériumai:

Osztályonként maximum kettő sajátos nevelési igényű gyermek fogadása, lehetőleg azonos fogyatékosági típussal.

Az osztályfőnök kiválasztásánál a magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességek, speciális szakmai ismeretek elsődlegességet jelentenek.

A tanító tanárok tájékoztatása, team-munkába szervezése a tanév kezdetétől.

Egyéni fejlesztési terv készítése az érintett szakemberekkel.

Individuális módszerek, technikák alkalmazása.

Egyéni képességekre szabott, tantárgyakra lebontott tanmenet készítése, használata.

Óraterv

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs- rehabilitációs órakeret - Nkt. 27. § (8)

Az órafelhasználás mértékét befolyásolja az iskolánkba kerülő gyermekek diagnózisa, állapota és ebből fakadó feladatok. Annyi foglalkozás tartandó, amennyi a hátrány csökkentéséhez szükséges.

I. Személyi feltételek

Az intézmény dolgozóinak részéről több figyelem, odafordulóbb magatartás.

Pedagógusi attitűd: nyitottság a szakmai megújulásra. A nevelés-oktatás differenciálása, egyénre szabott feladatok készítése.

Szülőknél az előítéletek, félelmek eloszlatása, a pedagógus meggyőző érvelésével, mintaadó magatartásával.

Gyermekek:

Gyermekek felkészítése társuk érkezésére.

A gyermekek elfogadó, spontán attitűdjének érvényre juttatása. Együttnevelés eredménye a többségi gyermekeknél az elfogadó, segítő magatartása korábban és gyorsabban történik.

Szakemberek:

Speciális szaktudással rendelkező szakember bevonása a nevelő-oktató tevékenységbe.

Szakvélemény alapján elhelyezés- kiemelt fejlesztési feladat meghatározása.

Minden fogyatékos típusnak megfelelő szakember igénybevétele.

Utazó gyógypedagógusok a fogyatékoság típusoknak megfelelően.

Indokolt esetben pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztens alkalmazása.

II. Környezet kialakítása

Az intézmény megközelíthetősége.

A tárgyi környezet változtatása, amely az alkalmazkodás elősegítése érdekében feltétlenül szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermekek adaptált tárgyi feltételei

III. Tárgyi feltételek

Fogyatékoság típusának megfelelő fejlesztő eszközök rendelkezésre állnak.

Mindennapos tevékenység kivitelezését segítő eszközök:

- kulturtechnikák (olvasás, írás, matematika) elsajátítását segítő eszközök.

Írást segítő eszközök, ceruzavastagító, állítható asztal, pad, fejlesztő eszközök.

- kommunikációt segítő eszközök: Kézírásra képtelen gyermekek számítógép biztosítása.

- az önkiszolgálást (öltözés, vetkőzés, - étkezés - tisztálkodás) segítő eszközök

- a szabadidős tevékenységeket segítő eszközök: elsősorban a játék és sport területén.

Az intézménybe kerülés feltételei:

Szakértő vélemények alapján, melyeket az alábbi szakértői bizottságok készítenek:

- Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Központ,
- Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ,
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ.

Szakemberekkel való konzultáció segítségével az intézményünk megbizonyosodik, hogy a sikeres integráció megvalósítható-e a meglévő feltételekkel. A szükséges speciális feltételeket nem tudjuk biztosítani: inkontinencia ill. izombetegek dg. DMP ill. SMA, akiknek prognózisa progrediálás.

Felvételi beszélgetés során ismerkedés az intézménnyel. Tájékoztatás a működés rendjéről.

Szolgáltatásaink:

Szervezés: a pedagógiai tevékenység szervezése. A pedagógiai diagnózis elkészítése, egyéni fejlesztési terv elkészítése.

Speciális foglalkozásaink: kézműves szakkör, informatika foglalkozás.

Tanácsadás, konzultáció szülőknél, gyermekeknek.

Információ a törvényi szabályokról.

Gyermekvédelmi tevékenység, utazó gyógypedagógus által egyéni és csoportos fejlesztés.

Kapcsolataink, együttműködő partnerek:

- Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Központ (1145 Budapest, Mexikói út 60.)
- Mozgásjavító Általános Iskola és Módszertani Intézmény és Diákotthon
- Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ (1147 Budapest, Cinkotai út 125-137.)
- Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Módszertani Intézmény, Diákotthon és Gyermekotthon (1142 Budapest, Rákospatak u. 101.)
- Zuglói Benedek Elek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (1141 Budapest, Álmos vezér útja 46.)

Törvények, rendeletek, jogszabályok

Nkt. 2011. évi CXCV. törvény

4. § 13. - 25. 18. § (2)a)-j). 27. § (5)-(8) 6.melléklet

45. § (3), 47.§ (1)-(10), 62.§ (1)

96. § (8)-(9), 97. § (1)

20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet

71.§ (3), 161. §(3), 2.melléklet 2. IV.

2/2005. (III.1) OM rendelet

Kt. 1993. évi LXXIX. törvény

- Kötelező, nem kötelező órák, rehabilitációs órakeret: 52.§(1) – 52.§(3) – 52.§(6) – 52.§(7) – 52.§(8) – 52.§(9) – 52.§(11) c) – 52.§(13) – 53.§(1)

2. BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK, TANULÓ

Feladat: képességfejlesztés

A tanulók pszichés kompetenciájának fejlesztése.

Egyéni fejlesztés. Az adott gyermekre vonatkozik, a gyermek egyéni fejlődési üteméhez igazodik

Csoportos fejlesztés. A gyermek képességstruktúráját kiegyensúlyozottá teszi.

Pedagógiai tevékenységek:

Fejlesztés, felzárkóztatás, fejlesztő foglalkozások felzárkóztató oktatás szervezése a szakértői vélemény és a Nevelési Tanácsadó javaslata alapján.

Egyéni bánásmód alkalmazása, egyéni foglalkozások tervezése, egyéni fejlesztési terv készítése a fejlesztő pedagógusok bevonásával.

A tanuló értékelésének és minősítésének meghatározása a szakértői vélemény alapján.

Segítségnyújtás, felzárkóztatás, egyéni foglalkozás keretében. Az egyéni foglalkozás, tanórai foglalkozás.

- Képességek szerinti sávok bontás (a csoportok színvonalának megfelelő, a fejlődést biztosító tanmenetek).
- Órai tehetséggondozás, képesség szerinti bontás kipróbálása.
- Helyes tanulási módszerek kialakítása.
- Felkészítés tanulmányi versenyekre.
- Könyvtár- és számítógép használat lehetősége.

- Szakkörök, önképzőkörök alakítása működtetése.
- Középiskolai felkészítő foglalkozások szervezése.
-

A nevelési értekezletek: az évfolyamokon tapasztalt problémák megbeszélése, eredmények ismertetése, tapasztalatok átadása. Életkori sajátosságok, eltérések, fejlődési folyamatok megismerése, értelmezése, az életfolyamatok figyelemmel kísérése.

A pedagógus / tanító-tanár / ne csak a saját korosztályát ismerje, hanem az iskola egész nevelő - oktató munkáját is.

Pedagógusoknak évfolyam értekezletek: az általános tapasztalatok megbeszélése és szükség esetén esetmegbeszélő csoport létrehozása. Pedagógiai jellegű eseteleírás, esetelemzés készítése: A szülők, gyermekek problémáinak értő meghallgatása, bizalmas információk megőrzése. A gyermek, a család igyekezetének, kedvező változásainak elismerése.

3. HÁTRÁNYOS, HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK, TANULÓ

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanulók felmérése, felderítése. Feljegyzések készítése az adatvédelmi törvény előírásainak megfelelően. Javaslattevés a további teendőkre.

Az osztálynaplók speciális szempontú vizsgálata a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeknél: túlkorosság, a tanulmányi előmenetel, a mulasztások alakulása, az igazolatlan mulasztások- figyelemmel kísérése.

Feladatok:

- a problémák felismerése, az okok keresése,
- segítségnyújtás a problémák megoldásában,
- a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése,

Hátrányos helyzet okai lehetnek: anyagi ok, szociális ok, művelődési hátrányból eredő ok, egészségügyi ok stb. Még nem veszélyezteti a gyermek személyiségfejlődését, de a hátrányok enyhítése a prevenció érdekében fontos.

Veszélyeztetettség okai lehetnek: anyagi okok, halmozott hátrányok, deviáns erkölcstelen családi környezet, gyermek elhanyagolása, bántalmazása. Már veszélyezteti, akadályozza a gyermek testi – lelki – szellemi - erkölcsi fejlődését. Beavatkozás szükséges az életesélyek, fejlődési lehetőségek javulása érdekében.

- Tanulási képességek kialakítása, fejlesztése
- Indulási hátrányok csökkentése
- Felzárkóztatás
- Differenciált fejlesztés

A tanuláshoz való jó viszony közvetlen formálása

Jó szokások kialakítása

Alapképességek intenzív fejlesztése

Tanulási módszerek átadása

- Tanórai differenciálás, fokozott segítségnyújtás.
- Egyéni foglalkozások, korrepetálások.

A felmentett tanulókkal való foglalkozás (fejlesztő/felzárkóztató csoport).
A magántanulók egyéni foglalkoztatás keretében történő felkészítése (beszámoltatási kötelezettség)

FEJLESZTÉS

„Mindegy, hogy képességeid mekkorák, fő, hogy a tőled telhető legjobbat formáld belőlük és általuk.” (Weöres Sándor)

A 2011. évi CXCV. törvény A nemzeti köznevelésről 27. § (8) pontja alapján az intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni.

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja, a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a leoptimalisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Követelmény: rendelkezzen az alapvető kultúrtechnikák tanulásához szükséges pszichikus működéssel, képességekkel, szociális érettséggel.

A rehabilitáció, rehabilitáció tehát tervszerű tudatos fejlesztési folyamat, amely átfogja az általános iskola minden évfolyamát. A fejlesztés egyénileg, csoport ill. osztálykeretben történik, egyéni fejlesztési tervek alapján. Az egyéni fejlesztési terv tervezése, elkészítése a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, illetve Nevelési tanácsadó szakvéleménye ill. fejlesztési javaslata alapján, valamint az osztályban tanító pedagógusok, utazó gyógypedagógus megfigyeléseiből és kiegészítő pedagógiai vizsgálatainak összegzése alapján történik.

Az egyes tanulókra kidolgozott egyéni fejlesztési terveknek tartalmazniuk kell:

- A gyermek jelen állapotát (az ép, jól működő, a kevésbé sérült funkciók felsorolását)
- A fejlesztés területeit (fejlesztésre szoruló funkciókat, képességeket)
- A fejlesztés szervezési módját, színtereit
- A fejlesztésben felelős személyeket
- A fejlesztési folyamat időbeli ütemezését

Fejlesztési diagnosztika

- úgy korrigálja a gyenge funkciókat, hogy alapoz a meglévő, jó képességekre
- a képességek minőségi elemzésére törekszik
- épít a szülők aktív közreműködésére

Speciális nevelés: bármely formájú és szintű járulékos segítség a tanulási nehézség leküzdésére.

A speciális nevelés interaktív természetű:

- a tanulási nehézség gyökereit nem elsősorban a gyermekben keresi, hanem a gyermek és a tanulási környezet interakciójában

- nem deficitorientált

- a teendőkre helyezi a hangsúlyt: egy adott gyermek képességprofiljához igazított program

A fejlesztő, rehabilitációs foglalkozások szervezeti formái:

- Tanórai keretek között
- Fejlesztő foglalkozásokon
- Szabadidős tevékenység során

A fejlesztő, rehabilitációs foglalkozások szervezeti keretei:

- Osztály keret
- Mikrocsoportos
- Egyéni formában

A fejlesztés színterei:

A figyelem fejlesztése

Figyelem: az emberi tudat kiemelő, szelektáló folyamata.

Tulajdonsága:

- terjedelem
- kapacitás
- megosztás
- összpontosítás

Fajtái: spontán, szándékos

A figyelem tulajdonságainak és fajtáinak fejlesztése egyaránt fontos.

Témakörök szerint:

- Vizuális figyelem
- Auditív figyelem
- Taktilis figyelem
- Mozgásos figyelem

A percepció fejlesztése

Érzékelés: a környezet energiáira adott megkülönböztetett idegi válasz, az információk regisztrálása (felfogása).

Észlelés /percepció/: az érzékszervi benyomások tárgyá, jelentéssé szerveződése.

E kettő egymásra épülő történés, az első a szenzoros folyamat, a második a világ reprezentációját eredményezi.

Témakörök szerint:

- Vizuális észlelés
- Auditív észlelés
- Taktilis észlelés
- Mozgásos észlelés

Az emlékezet fejlesztése

Az emlékezet során az érzékek újra felidéződnek anélkül, hogy az azt létrehozó ingerek hatnának, az így felelevenített érzéklet az emlékkép.

Fajtái:

1. mechanikus – gondolati
2. rövid – hosszú idejű

Fázisai:

- bevésés
- tárolás
- felidézés vagy felismerés

Témakörök szerint:

- Vizuális emlékezet
- Auditív emlékezet
- Taktilis emlékezet
- Mozgásos emlékezet

A motoros képességek fejlesztése

Finommozgás fejlesztése, vizuomotoros koordináció kialakítása; nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlatok, ügyességi gyakorlatok.

Mozgás-kivitelezés tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség kialakítása. Testséma fejlesztése.

Térbeli hely- és helyzet felismerése, megnevezése.

Időbeli tájékozódás.

Kommunikációs képességek fejlesztése

A szókincs gyarapítása, aktivizálása. A tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezések, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe.

Az olvasás-írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladata. Írásmozgás fejlesztése.

Szociális képességek fejlesztése

A viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A kulturális hátrányokból eredő viselkedési formák megváltoztatása.

A fejlesztő foglalkozások típusai:

Komplex fejlesztő terápia:

Sindelar- terápia

Diszlexia prevenció és reedukáció

Diszgráfia prevenció és reedukáció

Diszkalkulia prevenció és reedukáció

Beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése

Logopédiai terápia

Felzárkóztató foglalkozás

Magatartászavarok korrekciója

A tanulóknak a tanulási sikertelenségekkel szemben sajátos önvédekező technikák alakulnak ki.

Fontos az egész személyiség: az ösztönző rendszer (gyenge tanulási érdeklődés, szükségletzavar, önvédő magatartás, a megismerési aktivitás alacsony szintje, igény szint problémák), a tájékozódó rendszer (önismereti problémák, csökkenő önmegvalósítás, önálló ismeretszerzési módok fejletlensége), a végrehajtó rendszer (gyenge önállóság), az értékelő rendszer (hibás önértékelés, igény szint, negatív önviszonyulás, kritikátlanosság) együttes fejlesztése. A társadalmi beilleszkedés érdekében elsődleges feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő és -feloldó magatartás erősítése. A szabályok, normák elfogadása hozzátartozik a korrektív célú fejlesztéshez. Önmaga elfogadása, elfogadtatása, zavarok leküzdése, önismeret, önfegyelem, másság, elfogadása, tolerancia stb.

Az olyan intézményben, ahol sajátos nevelési igényű gyermekek személyiségformálása a feladat, különösen fontos szerepe van a nevelésnek. Fontos, hogy hogyan érzi magát a gyermek az iskolában. Arra kell törekednünk, hogy felszabadultan, szorongás nélkül vegyen

részt az ismeretszerzés folyamatában és mindezt megfelelő toleranciával, eszközökkel, ismeretek átadásával, példamutatással segítse a pedagógus.

Szakmai segítő kapcsolatok:

Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
Zuglói Benedek Elek EGYMI és Nevelési Tanácsadó
gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
iskolapszichológus

4. KIEMELTEN TEHETSÉGES TANULÓK

„ Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt tud létrehozni „

Harsányi István

A tehetséggondozás alapvető állomásai:

1. A tehetség meghatározása
2. A tehetség azonosítása
3. A tehetség fejlesztése a mindennapi oktatási munkában, és gazdagító programokban

A tehetség kiemelt területei:

1. Nyelvi tehetség
2. Matematikai tehetség
3. Képzőművészeti tehetség
4. Zenei tehetség
5. Mozgás – és sporttehetség
6. Társas/vezetői tehetség

A különböző tehetség-területek felismerési lehetőségei:

1. A percepcionális tehetség (zenei, képzőművészeti, mozgásos, manipulatív) felismerése, a készségtárgyak oktatása keretén belül és ezek keretein belül lehetséges. Az iskola nevelési programja ezért is tartalmazza a tudatosan felvállalt, tanórán kívüli tevékenységek nagy számát. (Sportversenyek, szabadidős tevékenységek, IDŐK-napok, ünnepélyek, iskolán kívüli versenyek, nyári szaktárgyi táborok, stb.)
2. A kognitív tehetség felismerése elsősorban tanórán lehetséges, de tematikailag nem kötött, hogy mely tantárgyak esetében. A tehetség felismerésében támpontot adó megnyilvánulások:
 - átalagnál magasabb intelligencia (IQ)
 - magas fokú kreativitás
 - implikatív képesség (következtetés)

- önálló útkeresés
- előző ismeretek új strukturálásával új információ létrehozása
- mentesség az előítéletektől
- kockázatvállalás
- problémafelvetés-megoldási igény
- divergens gondolkodás
- a gondolkodás originalitása
- analízáló, szintetizáló képesség
- az életkornak megfelelő vagy azt meghaladó absztraháló képesség
- intellektuális kíváncsiság
- kitartás
- folyamatos kommunikáció
- alacsony intellektuális ingerküszöb (fogékonyság minden újra), stb.

3. A kommunikációs tehetség felismerése elsősorban humán kultúrkörben, de minden tantárgy szakoráján lehetséges. A felismerést segítő megnyilvánulások:

- jó írásos és verbális kommunikáció
- jó előadásmód, érvelés
- fejlett szókinccs
- érzelmi többlet a kommunikáció során (affektív hozzáállás)
- szerepjáték
- fejlett metakommunikáció
- empátia
- konfliktuskezelés

A tehetséggondozás folyamata

- szociokulturális megközelítésben

Messzemenően figyelembe vesszük a gyermekek otthoni környezeti hatásait, amelyek segítők vagy gátlók lehetnek. A hátrányos helyzetű gyerekek fokozott gondozása kiemelt figyelmet igénylő folyamatban tehetségük kibontakoztatása, „elitizálása” egyik legfőbb feladatunk.

- tudásmegszerzési megközelítésben

Célunk: komprehenzív tudás felépítése, azaz átfogó, összefoglaló ismeretek dinamikus struktúrába rendezése a cél, amelyek a hosszú távú memóriából mindig előhívhatóan álljanak a gyerekek rendelkezésére.

Ennek érdekében a következő fejlesztési lehetőségeket ragadjuk meg:

- motívum észlelés fejlesztése
- tanulásmódszer fejlesztése
- problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- memória fejlesztése
- motiváció szinten tartása, fejlesztése
- komplex és belátásos tanulás fejlesztése

A komprehenzív tudás megszerzésére való törekvésben a pedagógus számtalan fejlesztési módszert használ. Ezek közül a legfontosabbak:

- Motívum észlelés fejlesztése
 - generalizáció (tudjon adott problémahelyzetben analógiákból célszerű megoldásokat kiválasztani, az egyediben az általánost meglátni)
 - diszkrimináció (kizárási gondolkodási technikával szűkíteni az adott feladat megoldásához szükséges lehetőségeket)

- Bejósolhatóság fejlesztése:

a kondicionálás során kiszámítható teljesítményt érünk el (adott idő, adott mennyiség, stb. elérése, követelmények növelése, feladathelyzet bonyolítása stb.). Mindig verzív megerősítés kíséri (pozitív visszajelzés szerepe). Fontos, hogy a tehetség ne alkalmoszerű felvillanásokban nyilvánuljon meg, hanem olyan biztos kognitív technikákkal ismertessük meg a gyerekeket, amelyekkel tehetségét folyamatosan kamatoztatni tudja.

- Komplex tudásfejlesztése:

problémamegoldás fejlesztése

 - analógiák keresése
 - összefüggések feltárása
 - következmény-vizsgálatok
 - gondolkodásbeli divergencia
 - ismeretek blokkba rendezése, előhívása
 - felesleges információk kizárása
 - precíz, lényegre törő dokumentáció

emlékezetben tárolás fejlesztése

 - blokkalkotás (betűszó-, kép-, hangcsoport, stb.)
 - rutinok ismétlése új feladathelyzethez kapcsolva
 - problémahelyzetek eltérő kommunikációja
 - auditív, vizuális rögzítés ismétléssel, újra előhívás
 - a memóriából a felesleges adatok tudatos szelekciója
 - „memóriabővítés”: ismeretekhez új információk kapcsolása

belátásos tanulás fejlesztése

A belátásos tanulás lényege, hogy felismerjük az új problémahelyzetben a régi sémát. Emlékezzünk a régi séma legcélszerűbb megoldására, és a megoldás során felmerült buktatókra. A buktatókat az új helyzetben ki tudjuk kerülni, és az adott feladatot gyorsabban tudjuk megoldani. A belátásos tanulás fejlesztése segít a tehetséges gyerekek konfliktuskezelési technikáit kiépíteni. Így ennek nemcsak a tanulásban van haszna, hanem a gyermeket körülvevő szociális háló kezelésében is.

A tehetségnek megfelelő pályaeorientáció

Különleges hangsúlyt kap a szülői házzal való együttműködés. Ezért kiemelt feladat a tehetséges gyermekek fejlesztése során a szülőkkel való szoros együttműködés, a gyermek fejlődési üteméről a szülők folyamatos tájékoztatása. A pályaválasztás időszakában az iskola

csak ajánlatot tehet, a döntést a szülő hozza meg a gyermekkel. Az iskola feladata ez esetben is az, hogy segítse a szülőt döntése meghozatalában, lássa el minden fontos információval, hívja fel a figyelmet a gyermek tehetségének megfelelő iskolaválasztásra stb. Szükség esetén javasolja a pályaválasztási tanácsadó szolgáltatásainak igénybe vételét.